

De tewerkstellingspremie 50+

Aanwerving van 50-plussers in crisistijden

De tewerkstellingspremie 50+ is een lastenverlagende maatregel voor bedrijven die een werkzoekende 50-plusser aanwerven. Deze maatregel vloeit voort uit het Vlaamse Meerbanenplan van februari 2006. Dit was een engagement tussen de Vlaamse regering en de sociale partners om bijkomende inspanningen te leveren voor diverse groepen op de arbeidsmarkt, waaronder werkzoekende 50-plussers. De tewerkstellingspremie 50+ werd van kracht met het Besluit van de Vlaamse regering op 28 april 2006.

De werkzaamheid van 50-plussers

De tewerkstellingspremie 50+ heeft als doel de werkzaamheidsgraad van ouderen in stand te houden en vooral te verhogen. De werkzaamheidsgraad op de Vlaamse arbeidsmarkt daalt immers sterk met de leeftijd (figuur 1). De werkzaamheid van 50-54-jarigen bereikt met 74,5% nog ruimschoots de algemene Lissabonnorm van 70%. Voor 55-plussers ligt die norm op 50%. De 55-59-jarigen halen die norm nog net (51,3%), maar de 60-64-jarigen blijven ruim achter op de rest. In 2008 was slechts 15,7% van alle 60-64-jarigen in Vlaanderen aan het werk. Bovendien neemt het aandeel werkenden in deze leeftijdscategorie de laatste jaren nauwelijks toe. De werkzaamheidsgraad van de 50-54-jarigen en de 55-59-jarigen nam sinds 2000 met zo'n 10 procentpunten toe, bij 60-64-jarigen bedraagt die vooruitgang amper 5 procentpunten.

Door de zeer lage arbeidsparticipatie van 55-plussers en in het bijzonder van 60-plussers, scoort Vlaanderen in internationaal perspectief zeer zwak. Met een werkzaamheidsgraad van 34,3% voor de leeftijdsgroep 55-64-jarigen behoort Vlaanderen tot de staart van het Europese peloton, zoals blijkt uit figuur 2.

Het wetgevend kader van de tewerkstellingspremie 50+

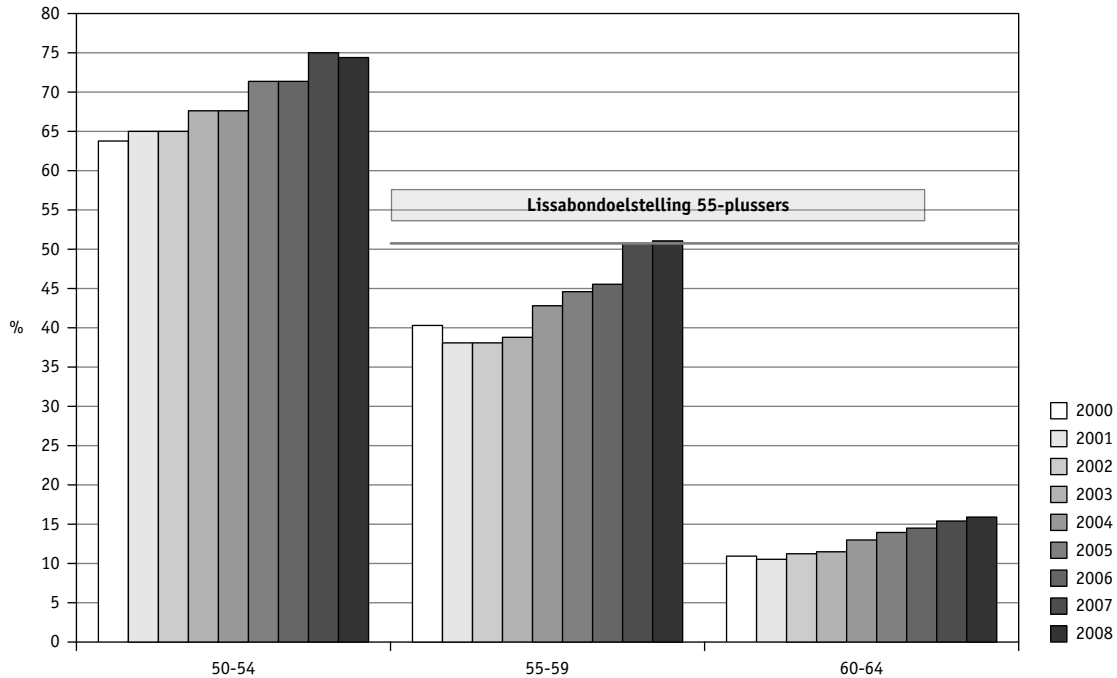
Het uitgangspunt van de tewerkstellingspremie is het goedkoper maken van de aanwervingskost van een 50-plusser en dit gekoppeld aan effectieve aanwervings- en tewerkstellingsvoorwaarden. Ondernemingen die een niet-werkende werkzoekende 50-plusser (nwwz, ten minste één dag ingeschreven bij de VDAB) in dienst nemen met een contract van onbepaalde duur,

ontvangen gedurende twaalf maanden een premie. De werknemer moet minstens vijf kwartalen ononderbroken tewerkgesteld worden. Dit impliceert dat uitzendarbeid buiten het toepassingsgebied van deze maatregel valt. De premie wordt uitbetaald op kwartaalbasis.

Sinds het ontstaan van de tewerkstellingspremie 50+ is de maatregel voorwerp geweest van twee hervormingen. Een eerste hervorming dateert van 1 januari 2008 en versoepelde de toegang tot de premie. Voor deze hervorming diende een werkzoekende 50-plusser minstens veertien dagen ingeschreven te zijn als werkzoekende bij de VDAB. De hervorming bracht dit terug tot één dag. Bovendien werd de duurtijd waarin werkgevers de premie kunnen aanvragen verlengd van twee naar drie maanden na indiensttreding. Een tweede hervorming ging in op 1 januari 2009. In het kader van het Vlaamse economische impulsplan 'Herstel het vertrouwen' werden de premiebedragen verhoogd. De premiecategorieën werden uitgebreid van drie naar vier categorieën en het hoogste premiebedrag werd opgetrokken. Voor de loongroep € 2 400 – 4 200 per kwartaal bleef de premie op € 1 200 (op maandbasis € 400). Voor de loongroep € 4 200 – 6 000 per kwartaal werd

Figuur 1.

Evolutie van de werkzaamheidsgraad volgens 5-jarige leeftijdsklasse in het Vlaams Gewest (2000-2008)

Bron: FOD Economie – ADSEI – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

de premie verhoogd van € 1 200 naar € 2 100 (op maandbasis van € 400 naar € 700). De loongroep € 6 000 – 10 500 per kwartaal kende een premieverhoging van € 2 100 naar € 3 000 (op maandbasis van € 700 naar € 1 000). Voor de loongroep van meer dan € 10 500 per kwartaal tenslotte steeg de premie van € 3 000 naar € 4 500 (op maandbasis van € 1 000 naar € 1 500).

Naast hervormingen van de maatregel, werd ook geïnvesteerd in sensibilisering om de maatregel bekend te maken. Zo voerde de VDAB verschillende communicatie-acties naar de doelgroep van de werkgevers en de groep van oudere werkzoekenden. Deze kan de premie meenemen als sollicitatietroef. Vanaf april 2007 kunnen de sociale secretariaten de premie aanvragen voor hun klanten (werkgevers), wat de drempel voor het gebruik ervan aanzienlijk moest doen dalen. Er werden tevens briefacties opgezet om potentiële werkgevers te sensibiliseren over de premie.

De premie kan gecumuleerd worden met federale doelgroepplatenverlagingen en met het federale

win-win plan, mits de cumulering rekening houdt met de Europese vrijstellingsverordening voor werkgelegenheidssteun. Deze bepaalt dat de subsidie niet meer mag bedragen dan 50% van de loonkost. De *federale doelgroepplatenverlagingen* zijn momenteel voorwerp van een Vlaams belangenconflict. Zolang dit conflict loopt blijven de federale doelgroepplatenverlagingen van kracht.¹ De argumentatie voor het belangenconflict luidt dat de Vlaamse inspanningen op het vlak van stimulering van aanwervingen van 50-plussers ondermijnd worden. Bovendien beschikt Vlaanderen momenteel niet over de bevoegdheden om subsidies toe te kennen aan zittende werknemers. In een studie van het Steunpunt Werk en Sociale Economie werd berekend dat ongeveer 470 000 werknemers in België en 306 000 werknemers in het Vlaams Gewest getroffen zullen worden door de afschaffing van de federale 50+korting (cijfers voor 2008) (Sels & Herremans, 2009). Het *federale win-win plan* is gestart op 1 januari 2010. Voor 2010 en 2011 wordt de kost voor aanwerving van een werkzoekende 50-plusser vermindert met € 1 000 gedurende vierentwintig

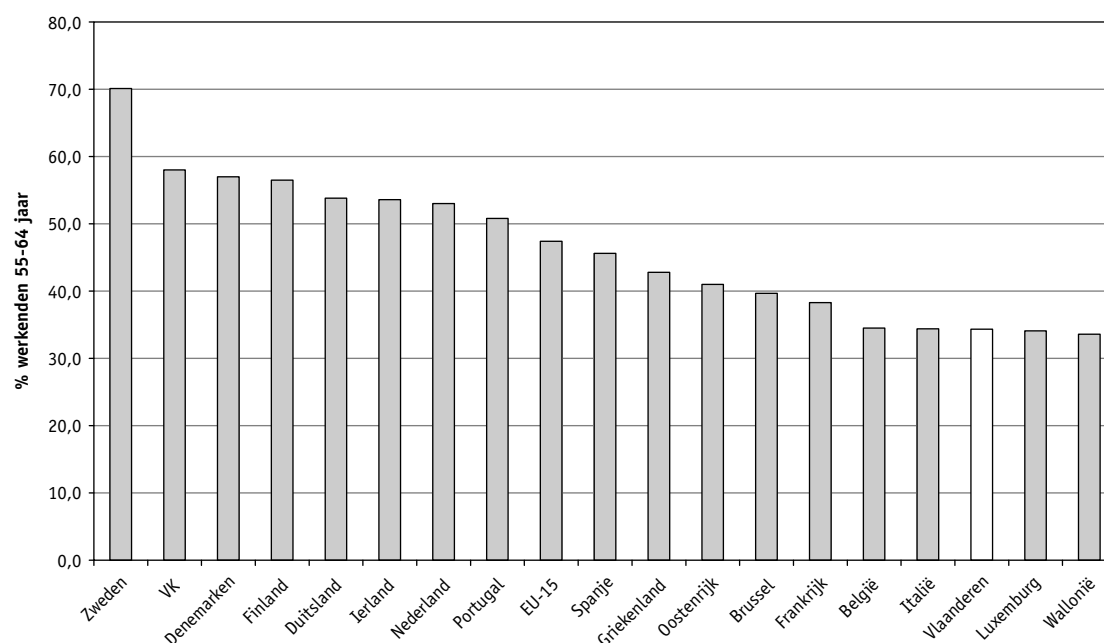
maanden, op voorwaarde dat deze minstens zes maanden werkzoekend is geweest in de voorbije negen maanden. De voorwaarde om recht te hebben op de federale premie is dus strenger, maar de duur is langer in vergelijking met de Vlaamse tewerkstellingspremie 50+. In het federale stelsel moet de werkzoekende 50-plusser zes maanden werkzoekend zijn tegenover slechts één dag in het Vlaamse stelsel en de federale uitkering duurt twee jaar tegenover slechts één jaar voor de Vlaamse tewerkstellingpremie 50+.

De evolutie van het aantal premies

Tabel 2 geeft het absolute aantal aanvragen en toekenningen per kwartaal en per jaar. Voor de evolutie worden de kwartaalcijfers vergeleken met vergelijkbare kwartalen een jaar eerder. De tewerkstellingspremie 50+ kende een moeizame start, maar kwam in 2008 op kruissnelheid (zie ook figuur 3). In 2006, het jaar van opstart, werden er 1 674 premies aangevraagd. In 2007 werden er 66% meer premies aangevraagd (2 775) en in 2008 waren er 45% meer

Figuur 2.

De werkzaamheid van 55-64 jarigen, Vlaanderen in internationaal perspectief (2008)

Bron: Eurostat LFS (Bewerking Departement WSE)

Tabel 1.

Hoogte van de tewerkstellingspremie 50+ sinds 1/1/2009

Brutoloon per kwartaal (€)	Aandeel premie in het brutoloon (%)	Premie per kwartaal (€)	Premie per maand (€)
2 400 tot 4 200	50-29	1 200	400
4 200 tot 6 000	50-35	2 100	700
6 000 tot 10 500	50-29	3 000	1 000
Meer dan 10 500	50	4 500	1 500

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

aanvragen (4 032) ten opzichte van een jaar eerder. De hervorming van 1 januari 2008, die de toegangsvoorwaarde terugbrengt van veertien dagen naar één dag ingeschreven als nwwz, heeft een duidelijk effect gehad op het volume van aanvragen en toekenningen. Vanaf het tweede kwartaal 2008 stegen de aanvragen en de toekenningen met 50%.

De sterke groei is allicht niet uitsluitend toe te schrijven aan de versoepelde wetgeving, maar ook aan het effect van een grotere bekendheid van de maatregel en aan een aantal flankerende maatregelen zoals de 50+clubs bij VDAB, het activerend herstructureringsbeleid en een intensievere arbeidsbemiddeling via Jobkanaal.

Vanaf 2009 stellen we een neerwaartse kentering vast als gevolg van de economische crisis. De groei van de aanvragen begon in het eerste kwartaal van 2009 al te vertragen na een periode van sterke en

aangehouden stijging. In het tweede kwartaal daalde het aantal aanvragen met -4,3% en het aantal toegekende premies met -3,8% in vergelijking met hetzelfde kwartaal in 2008. Voor het derde kwartaal tekenden we eveneens een daling op van het aantal aanvragen met -3,5%, maar het aantal toegekende premies steeg opnieuw lichtjes (+1,6%). Vanaf het vierde kwartaal is er opnieuw een stijging, zowel van het aantal aanvragen (+2,7%) als van het aantal toegekende premies (+5,1%).

Doordat de kentering in het gebruik van de tewerkstellingspremie 50+ zich pas in het tweede kwartaal voordoet is er over het geheel van 2009 wel sprake van enige stijging in het aantal aanvragen (+3,5%) en het aantal reëel toegekende premies (+3,9%). Dat de premies in een zwaar economisch crisisjaar toch nog licht toenemen, wijst mogelijk op een positieve impact van de premie op het aanwerven van 50-plussers.

Tabel 2.

Aantal aangevraagde en toegekende premies 50+ op kwartaalbasis (april 2006 tot en met december 2009) (1)

Kwartaal	Aanvraag		Toekenning	
	aantal	Δ evolutie in % (2)	aantal	Δ evolutie in % (2)
2006Q2	494		387	
2006Q3	670		467	
2006Q4	510		377	
2006 totaal	1 674		1 231	
2007Q1	719		617	
2007Q2	735	+48,8	550	+42,1
2007Q3	649	-3,1	461	-1,3
2007Q4	672	+31,8	501	+32,9
2007 totaal	2 775	+65,8	2 129	+72,9
2008Q1	983	+36,7	746	+20,9
2008Q2	1 088	+48,0	824	+49,8
2008Q3	941	+45,0	683	+48,2
2008Q4	1 020	+51,8	769	+53,5
2008 totaal	4 032	+45,3	3 024	+41,9
2009Q1	1 178	+19,8	844	+13,1
2009Q2	1 041	-4,3	793	-3,8
2009Q3	908	-3,5	694	+1,6
2009Q4	1 048	+2,7	808	+5,1
2009 totaal	4 175	+3,5	3 141	+3,9
Cumulatief eindtotaal	12 657		9 525	

Noot: (1) op basis van jaar van aanvraag; (2) voor de evolutie worden vergelijkbare kwartalen/periodes van het voorgaand jaar vergeleken

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Tabel 3.

De toestand van de premie 50+, cumulatieve gegevens (april 2006 tot en met januari 2010) (1)

	Aangevraagd	Toegekend	Toegekende premies waarvan:				Weigering
			In uitvoering	In onderzoek	Stop-gezet	Uitgevoerd en beëindigd	
Totaal (n)	12 996	9 721	3 446	359	2 556	3 491	3 144
Aandeel							
in % van de aanvragen	100	74,8	26,5	2,8	19,7	26,9	24,2
in % van de toekenningen	-	100	35,4	3,7	26,3	35,9	-

Noot: (1) op basis van jaar van aanvraag**Bron:** VDAB (Bewerking Departement WSE)**Tabel 4.**

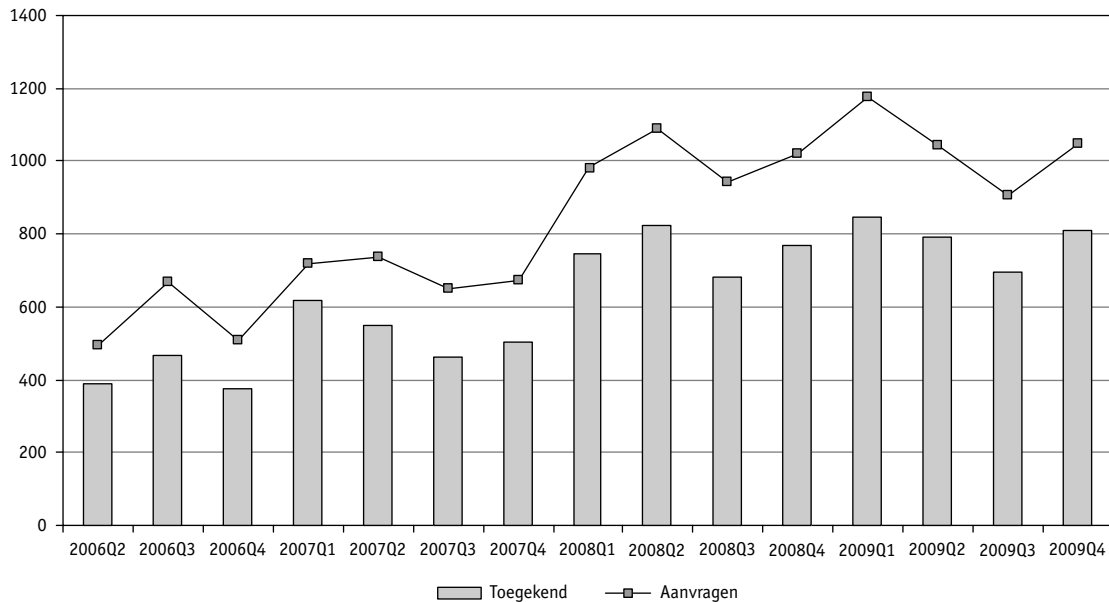
Overzicht van de hoogte van de uitbetaalde tewerkstellingspremies (alle toegekende premies) uitgedrukt op maandbasis (2006-2009)

Looncategorie (€)	premie voor 01/2009 (€)	premie na 01/2009 (€)	2006 (%)	2007 (%)	2008 (%)	2006-2008 (%)	2009 (%)
<800	0	0	3,8	3,4	5,0	4,2	3,6
800-2 000	400		52,8	55,0	51,8	53,1	53,5
800-1 400		400					19,5
1 400-2 000		700					34,0
2 000-3 500	700	1 000	37,4	36,8	37,7	37,3	36,9
>3 500	1 000	1 500	6,0	4,7	5,6	5,3	6,0

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Figuur 3.

Evolutie van de aangevraagde en toegekende tewerkstellingspremies 50+ (kwartaalgegevens 2006-2009)

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Cumulatief werden er sinds de start tot en met januari 2010 in totaal een 13 000 premies aangevraagd. 9 721 premies (75%) werden daadwerkelijk toegekend (tabel 3). Ruim 9 700 werkzoekende 50-plussers zijn sinds de start van de premie effectief aan de slag gegaan met een tewerkstellingspremie 50+. Een op de vier aanvragen werd geweigerd. Het merendeel gaat over aanvragen waar de betrokken 50-plusser niet voldoet aan de voorwaarde werkzoekend te zijn vóór de indiensttreding. Van alle ooit toegekende premies werden er 26% vroegtijdig stopgezet, dat wil zeggen dat de werknemer minder dan de vereiste vijf kwartalen in dienst bleef. Bij stopzetting wordt de premie bij de werkgever volledig teruggevorderd, ook voor die maanden dat de werknemer effectief in dienst is geweest. Dit is niet het geval bij ontslag omwille van dringende redenen of indien de werknemer zelf de arbeidsovereenkomst beëindigt.

Het opgenomen premiebedrag

De tewerkstellingspremie is een loongebonden subsidie, waarbij de forfaitaire premie stijgt met opklimmende loonschijven. De hoogte wordt beperkt door

de Europese vrijstellingsverordening voor werkgelegenheidssteun. Deze bepaalt dat de subsidie niet meer mag bedragen dan 50% van de loonkost.

Tabel 4 illustreert dat – over de periode 2006-2008 bekeken – meer dan de helft van de uitbetaalde premies (53%) betrekking had op het laagste premiebedrag (400 euro per maand), terwijl slechts een kleine fractie, met name 5,3% van de premies, bij de hoogste loonschijven terecht kwam. 37% van de premies werd uitbetaald voor de middelste inkomenscategorieën.

De onderneming heeft maar recht op de premie voor periodes waarvoor loon verschuldigd is en uitbetaald werd. De premie wordt berekend op basis van de totale bruto loonmassa in een gegeven kwartaal. Indien de totale bruto loonmassa het voorziene minimale loonplafond per kwartaal niet bereikt omwille van onderbrekingen door ziekte of tijdskrediet, wordt de premie op nul gezet. Dit was het geval voor 4% van de premies.

Het verhogen van de premiebedragen voor de midden en hoogste looncategorieën met ingang van januari 2009 heeft voorlopig weinig invloed gehad op de verhouding tussen de premie categorieën. De

toegekende premies in 2009 laten een hele lichte verschuiving naar de hoogste looncategorieën zien (> € 3 500), die na de hervorming een verhoging kende van hun premiebedrag met € 500 per maand. Het aandeel van deze categorie in de totale premieaanvraag neemt toe van 5,3% in de periode 2006-2008 naar 6,0% in 2009. Het aandeel in de looncategorie € 2 000 – 3 500, die een premieverhoging kende van € 300 per maand, blijft stabiel op 37%. In de looncategorie € 800 – 2 000, die sinds de hervorming ontdeubeld werd, wordt het merendeel van de premies uitbetaald voor de hoogste subcategorie € 1 400 – 2 000. Deze lonen ontvangen € 300 per maand meer in vergelijking met voor de hervorming.

Profiel van de bereikte werkzoekenden

Verdeling naar leeftijdsklasse, werkloosheidsduur en geslacht

Bijna vier jaar na de invoering ervan, blijft de premie het meest succesvol bij de aanwerving in de

leeftijdsgroep 50-54 jaar en bij kortdurig werkzoekenden.

Op basis van de toegekende dossiers blijkt dat de groep 50-55-jarigen 70% van de premies voor hun rekening neemt (tabel 5). Hiermee is de 'jongste' leeftijdsgroep sterk oververtegenwoordigd. Deze groep maakt immers maar 55% uit van de totale nwwz 50+ populatie. Het aandeel van de jongste leeftijdsgroep neemt weliswaar licht af doorheen de jaren, ten voordele van de 60-plussers. Zij zien hun aandeel in de uitgevoerde dossiers toenemen van 3% in 2006 tot 5% in 2009.

60% van de 50-plussers, aangeworven met een premie 50+, is minder dan zes maanden werkzoekend; twee op de drie (77%) zijn minder dan één jaar werkzoekend (tabel 6). Dit betekent dat amper 23% van de premies wordt aangevraagd voor langdurig werkzoekenden (meer dan één jaar werkzoekend), die in de leeftijdsgroep 50+ nochtans 73% van de werkzoekenden uitmaken. Het aantal kortdurig werkzoekenden (minder dan zes maanden) steeg bovendien van 58% in 2006 naar 69% in 2009. Het

Tabel 5.

Evolutie van de toegekende tewerkstellingspremie 50+ naar leeftijdsklasse (2006-2009)

	50-54		55-60		60+		Totaal	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
2006	870	71	317	26	44	3	1 231	100
2007	1 486	70	555	26	88	4	2 129	100
2008	2 086	69	818	27	120	4	3 024	100
2009	2 171	69	827	26	143	5	3 141	100
Totaal	6 613	69	2 517	27	395	4	9 525	100

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Tabel 6.

Evolutie van de toegekende tewerkstellingspremie 50+ naar werkloosheidsduur (2006-2009)

	<6mnd		6 mnd – <1jaar		+ 1 jaar		Niet gekend	Totaal	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(%)	(n)	(%)
2006	709	57,6	210	17,1	311	25,3	0,1	1 231	100
2007	1 102	51,8	402	18,9	620	29,1	0,2	2 129	100
2008	1 816	60,1	504	16,7	695	23,0	0,3	3 024	100
2009	2 057	65,5	521	16,6	544	17,3	0,6	3 141	100
Totaal	5 684	59,7	1 637	17,2	2 170	22,8	0,4	9 525	100

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

merendeel van de premies (70%) wordt uitbetaald voor mannen. Het aandeel allochtonen (3,7%), personen met een arbeidshandicap (3,6%) en kortgeschoolden (49%) voor wie de premie wordt toegekend, blijft ver onder de vertegenwoordiging van deze groepen in de 50+ nwwz-populatie (respectievelijk 8,7%; 21,6% en 61%) (cijfers 2009).

Verdeling naar sector en bedrijfsgrootte

Uit de verdeling van de tewerkstellingspremie 50+ naar sector voor de periode 2006-2009 (tabel 7)

blijkt het grote aandeel van de bouwsector, handel en verhuur, informatica en diensten aan bedrijven en transport en logistiek. Samen vertegenwoordigen deze sectoren ongeveer 60% van het aantal toegekende premies. Ook de horeca, de metaal en maatschappelijke dienstverlening zijn relatief belangrijke sectoren voor de tewerkstellingspremie.

De meerderheid van de premies (58%) werd over de afgelopen jaren toegekend aan ondernemingen met minder dan vijftig werknemers.

Tabel 7.

Het aantal toegekende tewerkstellingspremie 50+ volgens sector (belangrijkste sectoren), cumulatieve cijfers (2006-2009)

Sector	Aantal toegekende premies (n)	Aandeel (%)
Banken, verzekeringen, post en telecom	192	2,0
Bouw	1 462	15,3
Chemie, rubber en kunststof	99	1,0
Diensten aan personen	148	1,6
Andere dienstverlening	99	1,0
Dranken, voeding en tabak	304	3,2
Energie en water	14	0,1
Garages	277	2,9
Gezondheidszorg	175	1,8
Grafische nijverheid, papier en karton	125	1,3
Handel en verhuur	1 975	20,7
Horeca	593	6,2
Hout- en meubelindustrie	138	1,4
Informatica en diensten aan bedrijven	1 233	12,9
Interim- en selectiekantoren	35	0,4
Land-, tuin- en bosbouw	128	1,3
Maatschappelijke dienstverlening	442	4,6
Metaal	559	5,9
Onderwijs	42	0,4
Ontspanning, cultuur en sport	99	1,0
Openbare besturen	19	0,2
Overige industrie	97	1,0
Productie van bouwmaterialen	69	0,7
Textiel, kleding en schoeisel	195	2,0
Transport en logistiek	1 003	10,5
Visserij	1	0,0
Onbekend	2	0,0
Eindtotaal	9 525	100,0

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Tabel 8.

Spreiding tewerkstellingspremie 50+ naar provincie (cumulatieve cijfers 2006-2009 en cijfers 2007) en aandeel 50-64-jarigen in de bevolking volgens socio-economische positie naar provincie (cijfers 2007) (%)

	Aandeel tewerkstellingspremie 50+ (2006-2009)	Aandeel tewerkstellingspremie 50+ (2007)	Aandeel 50-64 jarigen naar socio-economische positie (2007)	
			nwwz50+	werkenden 50+ (1)
Provincie Antwerpen	31,9	30,1	30,9	31,8
Provincie Limburg	13,0	12,5	14,9	12,5
Provincie Oost-Vlaanderen	19,5	20,1	22,6	21,1
Provincie Vlaams-Brabant	11,8	12,8	14,4	15,9
Provincie West-Vlaanderen	21,7	20,1	17,1	18,8
Buiten Vlaanderen of onbekend	2,1	4,5		
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Noot: (1) op basis van werkplaats

Bron: socio-economische positie op basis van Vlaamse Arbeidsrekening; tewerkstellingspremie 50+ op basis van VDAB (Bewerking Departement WSE)

Tabel 9.

De kans op werk voor werkzoekenden naar leeftijd, op maandbasis, Vlaams Gewest (2007-2009) (%)

	1 ^e semester 2007	1 ^e semester 2008	1 ^e semester 2009
<25	20,5	20,9	15,2
25-49	12,0	12,9	10,2
50+	3,0	3,2	2,7
Totaal	11,2	11,6	9,3

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Verdeling naar regio

Grosso modo ligt de verdeling van de premies 50+ over de regio's vrij goed in lijn met de verdeling van de werkzoekende 50-plussers. We baseren ons hiervoor op de Vlaamse arbeidsrekening. De arbeidsrekening is de beste bron voor arbeidsmarktgegevens op subregionaal niveau, maar is bij het schrijven van dit artikel slechts tot 2007 beschikbaar. Ter info geven we ook de regionale verdeling van de premies over de globale periode 2006-2009 (tabel 8).

De meeste tewerkstellingspremies gaan naar Antwerpen en West-Vlaanderen. Antwerpen maakt het meest gebruik van de 50+ premie, maar kent tevens het grootste aandeel 50+ werkzoekenden (als ook 50+ werkenden). Een 30% van de toegekende

premies 50+ vloeit naar Antwerpen, terwijl zich hier ook een 30% van de 50+werkzoekenden bevindt. Voor West-Vlaanderen is er sprake van een lichte oververtegenwoordiging (een aandeel van 20% in de tewerkstellingspremies 50+ tegenover een aandeel van 17% 50-64-jarigen in de nwwz populatie). Voor de provincies Oost-Vlaanderen, Limburg en Vlaams Brabant is er sprake van een lichte ondervertegenwoordiging in het gebruik van de premie 50+.

De impact van de tewerkstellingspremie op de uitstroom van 50-plussers

De kans dat een werkzoekende een baan vindt daalt scherp met de leeftijd zo leert tabel 9. In 2007

en 2008, een periode van hoogconjunctuur, ging slechts 3% van de werkzoekende 50-plussers aan de slag tegenover 20% bij de min-25-jarigen. De kans op werk voor jongeren wordt gevoelig neerwaarts beïnvloed door de economische crisis, terwijl dit niet het geval is voor oudere werkzoekenden. In de eerste helft van 2009 (het hoogtepunt van de economische crisis) vond slechts 2,7% van de werkzoekende 50-plussers elke maand een baan, maar vóór de crisis was dit ook maar 3,2%. Bij min-25-jarigen daalde de uitstroombkans van 20% naar 15,2%.

Een eerste indicatie van het effect van de tewerkstellingspremie 50+ op de aanwervingskansen van oudere werknemers vinden we door de uitstroombcijfers naar werk te relateren aan het aantal premies (tabel 10). Hoeveel werkzoekende 50-plussers stromen uit met een premie? Wat weten we verder over het profiel van 50-plussers die uitstromen met een premie en die uitstromen zonder premie? Dit zijn weliswaar beschrijvende gegevens. De netto-impact van de premie kan op basis van deze gegevens niet accuraat ingeschat worden. Tot nog toe ontbreekt het aan onderzoek naar de feitelijke impact van de tewerkstellingspremie 50+ op de herintredkans of op de werkzaamheidsgraad van 50-plussers.

Tabel 10 leert dat de laatste drie jaar (tussen januari 2007 en december 2009) 30 230 werkzoekende 50-plussers uitstroombden naar werk (exclusief interim en zelfstandige arbeid). Op basis van het aantal toegekende tewerkstellingspremie in dezelfde periode (8 294), mogen we aannemen dat dit voor ongeveer 27% van de 'uitstromers' met de hulp van de tewerkstellingspremie 50+ gebeurde. Dit aandeel is stelselmatig toegenomen doorheen de jaren: van 21% in 2007 tot 31% vandaag. Bijna een op de drie werkzoekende 50-plussers gaat dus

aan het werk met een tewerkstellingspremie 50+. Het 'marktaandeel' van de premie in de intrede van werkzoekende 50-plussers op de arbeidsmarkt neemt dus toe.

Daartegenover staat dat de uitstroom naar werk voor werkzoekende 50-plussers nauwelijks toeneemt en zelfs een licht dalende tendens vertoont. Het is best mogelijk dat de tewerkstellingspremie 50+ de aanwerving van 50-plussers op peil houdt of een sterkere daling van de uitstroom voorkomt.

Wat weten we over het profiel van 50-plussers die uitstromen met een premie en die uitstromen zonder premie? Tabel 11 wijst uit dat 50-plussers die uitstromen naar werk met een premie vooral veel korter werkzoekend zijn dan 50-plussers die uitstromen zonder premie. Ze zijn ook jonger, mannelijker en minder hooggeschoold dan werkzoekende 50-plussers die uitstromen zonder premie. Opvallend is dat de helft van de 50-plussers die werk vindt zonder premie twee jaar of langer werkzoekend is. 50-plussers die uitstromen naar werk met een premie komen vooral terecht in de handel & verhuur, de bouw, transport & logistiek en informatica & diensten aan bedrijven. Bij 50-plussers die uitstromen zonder premie zijn vooral het onderwijs en de horeca uitschieters van jobbestemming.

De jobs, waarvoor een tewerkstellingspremie 50+ werd aangevraagd, blijken relatief duurzaam te zijn. Slechts 30% van de werknemers zijn minder dan de vijf vereiste kwartalen in dienst gebleven. Van de groep die de voorziene vijf kwartalen in dienst waren, is niet minder dan 97% achttien maanden later nog steeds aan het werk, waarvan 90% bij dezelfde werkgever (bron: VDAB).

Tabel 10.

Evolutie van de uitstroombkans voor nwwz 50+ via de tewerkstellingspremie 50+ (2007-2009)

Periode	uitstroom naar werk voor alle nwwz 50+ (n)	toegekende premies 50+ (n)	aandeel van de premie in de uitstroom (%)
2007	9 955	2 129	21,4
2008	10 213	3 024	29,6
2009	10 062	3 141	31,2
2007-2009	30 230	8 294	27,4

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Tabel 11.

Profiel van 50+ uitstromers met en zonder tewerkstellingspremie 50+ (toestand eind november 2009) (%)

	Uitstroom met premie 50+	Uitstroom zonder premie 50+	Totaal
Leeftijd			
50-51	32,64	29,45	29,65
52-53	24,94	22,92	23,05
54-55	20,03	17,47	17,64
56-57	11,83	11,98	11,97
58-59	5,87	7,28	7,19
60 en +	4,69	10,90	10,50
Eindtotaal	100,00	100,00	100,00
Werkloosheidsduur			
Minder dan 3 maanden	49,66	24,49	26,12
3 tot 6 maanden	17,21	7,35	7,99
6 maanden tot 1 jaar	16,34	9,17	9,64
1 tot 2 jaar	8,28	9,71	9,61
2 tot 5 jaar	5,55	15,29	14,65
Meer dan 5 jaar	2,96	34,00	31,99
Eindtotaal	100,00	100,00	100,00
Studieniveau			
Hooggeschoold	17,52	24,30	23,86
Laaggeschoold	48,70	49,59	49,53
Middengeschoold	33,77	26,11	26,61
Eindtotaal	100,00	100,00	100,00
Geslacht			
Man	69,55	45,23	46,81
Vrouw	30,45	54,77	53,19
Eindtotaal	100,00	100,00	100,00
Sector			
Andere dienstverlening	1,18	1,15	1,16
Banken, verzekeringen, post en telecom	1,46	1,20	1,22
Bouw	15,79	3,42	4,22
Chemie, rubber en kunststof	0,64	0,56	0,56
Diensten aan personen	1,64	1,79	1,78
Dranken, voeding en tabak	3,37	1,60	1,71
Energie en water	0,23	0,12	0,12
Garages	2,50	0,94	1,04
Gezondheidszorg	1,73	3,14	3,05
Grafische nijverheid, papier en karton	1,09	0,47	0,51
Handel en verhuur	22,17	8,82	9,68
Horeca	6,69	10,19	9,96
Hout- en meubelindustrie	1,05	0,32	0,37
Informatica en diensten aan bedrijven	10,88	7,74	7,95
Interim- en selectiekantoren	0,27	4,83	4,54
Land-, tuin- en bosbouw	1,37	3,52	3,38
Maatschappelijke dienstverlening	4,64	8,95	8,67
Metaal	4,92	2,58	2,73

	Uitstroom met premie 50+	Uitstroom zonder premie 50+	Totaal
Onderwijs	0,64	22,03	20,64
Ontspanning, cultuur en sport	1,00	2,05	1,99
Openbare besturen	0,32	5,87	5,51
Overige industrie	1,00	1,19	1,18
Productie van bouwmaterialen	0,77	0,22	0,25
Textiel, kleding en schoeisel	2,64	0,49	0,63
Transport en logistiek	12,02	6,55	6,90
Visserij	0,00	0,18	0,17
Onbekend	0,00	0,08	0,08
Eindtotaal	100,00	100,00	100,00

Bron: VDAB (Bewerking Departement WSE)

Synthese en conclusies

Cumulatief werden er sinds de start tot januari 2010 een 13 000 premies aangevraagd. Ruim 9 700 werkzoekende 50-plussers zijn sinds de start van de premie effectief aan de slag gegaan met een tewerkstellingspremie 50+.

De tewerkstellingspremie 50+ kwam traag op gang, maar geraakte in 2008 mede door het versoepelen van de toegang (van veertien naar één dag ingeschreven zijn als werkzoekende) op kruissnelheid. Vanaf 2009 stellen we een neerwaartse kentering vast als gevolg van de economische crisis. Niettemin bleef de premieaanvraag en -toekenning op peil in tijden van economische crisis. Dat de premies in een zwaar economisch crisisjaar toch nog licht toenemen, wijst mogelijk op een positieve impact van de premie op het aanwerven van 50-plussers.

Het aandeel van 'uitstromers' dat met de hulp van de tewerkstellingspremie aan het werk ging, is stelselmatig toegenomen doorheen de jaren: van 21% in 2007 tot 31% vandaag. Bijna een op de drie werkzoekende 50-plussers gaat dus aan het werk met een tewerkstellingspremie 50+. Het 'marktaandeel' van de premie in de intrede van werkzoekende 50-plussers op de arbeidsmarkt neemt dus toe.

Bijna vier jaar na de invoering ervan, blijft de premie het meest succesvol bij de aanwerving in de leeftijdsgroep 50-54 jaar en bij kortdurig werkzoekenden. 55-plussers en langdurig werkzoekenden zijn sterk ondervertegenwoordigd in het gebruik van de premie 50+. Precies bij 55-plussers is de

werkloosheid hoog en de werkzaamheidsgraad laag. Om deadweight te voorkomen kan de premie selectiever worden ingezet ten voordele van die groepen die vandaag te weinig worden bereikt namelijk de 55-plussers en de langdurige oudere werkzoekenden.

Een loonpremie is geen voldoende garantie voor een betere integratie van 50-plussers op de arbeidsmarkt. Daarvoor dienen subsidies samen te sporen met andere ondersteunende instrumenten. In de beleidsnota Werk 2009-2014 wordt daarom een eenduidig inschakelingskader voor de Vlaamse tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen (de zogenaamde steunmatrix) voorzien. In het ondersteunend aanbod voor de werkgever en/of ondernemer worden vier instrumenten voorzien: een loonpremie, opleiding op de werkvloer, begeleiding op de werkvloer en aanpassing van de werkplek of arbeidsomgeving. De modules moeten gemakkelijk combineerbaar zijn naargelang de behoeften, maar hoeven niet steeds allemaal te worden ingezet om een geslaagde inschakeling te realiseren.

Lieve De Lathouwer
Expertisecentrum Leefijd en Werk
Departement Werk en Sociale Economie

Noot

1. In het federale inter-professioneel akkoord (IPA) 2009-2010 spraken de sociale partners af om de federale doelgroepkortingen voor zittende oudere werknemers te

schrappen en om met deze middelen de structurele vermindering van de werkgeversbijdragen te verhogen. De sociale partners stelden voor om geen nieuwe federale doelgroepmaatregelen te nemen, maar dit aan de gewesten over te laten gezien de verschillende regionale arbeidsmarkten. De federale regering besliste om de afschaffing van de doelgroepplastenverlaging uit te voeren. Dit leidde tot het invoeren van twee belangenconflicten door de Vlaamse regering. Een eerste conflict werd ingeroepen in

februari 2009 onder minister Vandenbroucke; een tweede belangenconflict onder minister Muylers in februari 2010.

Bibliografie

Sels, L. & Herremans, W. 2009. *De vereenvoudiging van de banenplannen en het lot van oudere werknemers. Bezint eer ge begint... WSE Report*. Leuven: Steunpunt Werk en Sociale Economie.